

VEČERNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 173. Leto XII.

Maribor, torek 2. avgust 1938

Cena 1 din

Nemški nameni s Češkoslovaško

V Berlinu niso navdušeni za vojne konflikte — Ozadje inicijative za nevtralizacijo Češkoslovaške — Vse češke stranke odklanjajo teritorialno avtonomijo, Nemci pa vladne načrte

Rancimanova potovanja

LONDON, 2. avgusta. Lord Runciman je konfiriral včeraj še zadnjič z vsemi vodilnimi osebnostmi angleške vlade ter prejel zadnje instrukcije za potovanje v Prago. V zvezi z njegovim odhodom v Prago sodijo v tukajšnji politični javnosti, da Runcimanova naloga ne bo lahka, vendar upajo na uspeh. V Londonu so dobro obveščeni o tem, da Nemčija ni navdušena za eventualni oboroženi spopad s Češkoslovaško, odkar je spoznala, da ta spopad ne bi ostal lokaliziran. Berlin vznemirja zlasti silna in nagla oborožitev Anglije. Ako je njeno zadržanje na zunaj še vedno radikalno, je treba iskati vzrok za to v prestižnih ozirih, zlasti pa z ozirom na notranji nemški položaj. Nacionalni socializem mora vsaj na zunanji pokazati svojo nepopustljivost. V resnici bi se v Berlinu zadovoljili z manjšimi uspehi za sudetske Nemce, zato pa bi toliko rajši dosegli razveljavljanje zavezniške pogodbe med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo na eni ter Francijo na drugi strani. To se pravi, da bi se Češkoslovaška popolnoma izločila iz sklopa svojih sedanjih zaveznikov in prepuščila nemškemu vplivu.

Predlog za nevtralizacijo

PARIZ, 2. avgusta. V tukajšnjih diplomatskih krogih se živahno razpravlja o pobudah, ki so se pojavile glede nevtralizacije Češkoslovaške. Tu sodijo, da je prišla inicijativa iz Berlina in da se skriva za njo znani nameni odcepiti Češkoslovaško od njenih zaveznikov in jo kot nevtralizirano državo po zgledu Švice in Belgije osamiti. Tak eksperiment bi bil vsekakor nevaren in je razumljivo, da ga v Pragi odklanjajo. Odklanjajo ga seveda tudi v Parizu. Tukajšnji listi so skrajno brez izjeme proti nevtralizaciji, dočim se nekateri londonski dnevniki zanj celo navdušujejo.

„Observer“ pesimističen

LONDON, 2. avgusta. Tukajšnji „Observer“ razpravlja obširno o misliji lorda Runcimana na Češkoslovaškem in objavlja tudi članek Garwina, v katerem pravi, da je mislija lorda Runcimana zelo težka in da mnogi odlični Angleži ne verujejo posebno v uspeh. Velik uspeh bo že, ako se bo lordu Runcimanu posrečilo doseči neko premirje in zagotoviti z njim Evropi nekoliko let miru.

Gospodarski bojkot ČSR

LONDON, 2. avgusta. Po poročilih iz srednje Evrope se bavijo v Berlinu, Varšavi in Budimpešti z vprašanjem, kako bi pritiskali na Češkoslovaško, da bi postala bolj popustljiva v vprašanju nemških, poljskih in madžarskih narodno-manjšinskih zahtev. V prvi vrsti mislijo tu na trgovinski pritisk. Češkoslovaški uvoz in izvoz bi se dal najlažje skrajšati, prav tako tudi tranzitni promet. V tem primeru bi ostala Češkoslovaška edina svobodna železniška zveza čez romunsko mejo, ta železnica pa je le enotirna. Ako bi se izvedla ta gospodarska »blokada«, bi utrpela veliko škodo tudi Nemčija, Poljska in Madžarska. V zlasti neugoden položaj bi zašla Poljska, ki bi morala svoj gospodarski promet z Madžarsko in ostalim Podonavjem dirigirati po velikih ovinkih čez Nemčijo.

Položaj v Pragi

PRAGA, 2. avgusta. Včeraj je bila tu važna konferenca ministrskega predsednika dr. Hodže z vodilji vladnih parlamentarnih frakcij, na kateri so se pretresala vsa vprašanja, ki so v zvezi s

prihodom lorda Runcimana in pogajanj za novo manjšinsko ureditev. Dasi ni bilo o konferenci izdano nobeno poročilo, se vendar izve, da stoje vse stranke slej ko prej na stališču, da je vsaka teritorialna avtonomija, kakor jo zahtevajo sudetski Nemci, popolnoma izključena. To bi pomenilo razcepitev Češkoslovaške v dve polovici, od katerih bi bila ena demokratična, druga pa avtoritarna. Istočasno so pa izdali sudetski Nemci svoj komuniké, v katerem odklanjajo način ureditve svojega vprašanja v smislu, kakor to predlaga praška vlada ter vztrajajo odločno pri zahtevi po teritorialni avtonomiji, t. j. po federalistični preureditvi republike.

Ruski protinapad na Čangkufeng

Srditi boji za izgubljene položaje — Zaskrbljenost v Londonu in Parizu — Stališče Japonske

LONDON, 2. avgusta. Po najnovejših vesteh so sovjetske čete, ki so jih Japonci potisnili s postojank pri Čangkufengu, dobile okrepitev in prešle v protinapad. Protinapad je pripravilo topništvo in letalstvo, ki je bombardiralo in s strojnimi obstreljevali japonske postojanke. Obenem so sovjetski bombniki obstreljevali tudi železniško progo in več krajev na mandžurskem ter korejskem ozemlju. Za položaje pri Čangkufengu se bijejo srditi boji. Tako Japonci kakor Rusi pošiljajo na mejo vedno večje vojaške oddelke. Tudi na sibirski železnici je velik promet, ker so vlaki polni vojaštva in orožja.

LONDON, 2. avgusta. Poročila o vedno novih incidentih na rusko-mandžurski meji povzročajo tu veliko zaskrbljenost. Vendar upajo, da prave vojne med Japonsko in sovjetsko Rusijo ne bo in da je namen Moskve le vezati nase čim večje japonske vojaške sile ter s tem razbremeniti Kitajsko. Interesi Anglije na Daljnem vzhodu so takega značaja, da si London ne želi uničenja ne Japonske ne Kitajske. Japonska je potrebna radi ravnotežja, ki bi ga prevelika kitajska ali sovjetska moč porušila. Zato bo angleška vlada storila vse, da se vojna z Rusijo prepreči in je stopila v tej zadevi tudi v stik s francosko vlado radi skupnih korakov v Tokiu in v Moskvi. Po poročilih iz Pariza se boje tam zlasti tega, da bi vojna Rusije z Japonsko škodovala tudi evropskemu miru.

TOKIO, 2. avgusta. Japonska vlada ima stalno posvetovanja radi položaja, ki so ga povzročili incidenti na mandžursko-sovjetski meji. Po sklepu vlade in kronskega sveta, je dobil japonski veleposlanik v Moskvi šigamicu nalog, naj izroči sovjetski vladi novo, toda mnogo ostrejšo noto, kakor je bila zadnja. Ako Japonska ne reagira na sovjetska izzivanja tako, kakor bi bilo treba, v Moskvi ne smejo misliti, da dela to iz slabosti. Nasprotno, Japonska hoče s tem le pokazati svojo dobro voljo za ohranitev miru. Ako sovjetska Rusija tega ne bo upoštevala, bo Japonska nastopila tako, kakor bodo zahtevali interesi njene moči in časti.

TOKIO, 2. avgusta. (Avala.) Po uradnem poročilu je davi ob 8.30 deset ruskih bombnikov napadlo japonske položaje pri Čangkufengu. Japonsko vojno ministrstvo pa javlja, da je včeraj med 12.30 in 14.30 napadlo japonske postojanke 40 sovjetskih bombnikov in jih obmetavalo z bombami ter obstreljevalo s strojnimi. Tri ruske bombnike je japonsko topništvo sestrelilo.

PARIZ, 2. avgusta. (Avala.) Havas poroča: Moskovska agencija Tass javlja, da so zbrali Japonci na ruski meji eno divizijo vojaštva, ki je prekoračila mejo pri Zavodernaji. Japonci so v noči na

Proti napadu na demokracijo

PRAGA, 2. avgusta. Ob priliki proslave 20-letnice ČSR v Velikih Meriacih na Moravskem, ki so jo pripravili socialni demokrati, je govoril tudi češkoslovaški minister za socialno politiko in dejal med drugim: »Želimo, da se počutijo vsi državljani v Češkoslovaški srečne in doma. Vsemu svetu lahko pokažemo, kako žive Čehi in Slovaki ter pripadniki drugih narodov v Češkoslovaški, zlasti pa Nemci. Nikoli pa ne bomo dovolili nobenega napada na naš demokratski red, kakor bomo energično zavrnili tudi vse laži, ki se širijo proti naši državi.

30. julija prešli v napad pod zaščito topov in res vdrl in sovjetsko državno ozemlje. Vendar so jih sovjetske čete vrgle nazaj. Japonci so imeli velike izgube.

MOSKVA, 2. avgusta. (Avala.) Reuter javlja: Po uradnem poročilu so imeli Japonci v bojih za Čangkufeng 400 mrtvih in ranjenih. Izgubili so 5 topov, 13 strojnic in 157 pušk. Rusi so imeli 13 mrtvih in 55 ranjenih, izgubili pa so 1 top. Neko rusko letalo so Japonci prisilili, da je pristalo. Posadka je ujeta.

MOSKVA, 2. avgusta. (Avala.) Sovjetska vlada je dala svojemu veleposlaniku v Tokiu nalog, naj pri japonski vladi v najostrejši obliki protestira proti najnovejšim dogodkom na koreansko-mandžursko-sovjetski meji.

Boji za Hankau

HANKOV, 2. avgusta. Novim okrepitevam Japoncev se je posrečilo zlomiti kitajski odbor na delu fronte in napredovati v smeri proti Hankovu, ki je resno ogrožen. Kitajci so pričeli mesto naglo izpraznjevati. Vlada se je že preselila v Čungking. Na bojišču se bijejo včeraj in danes najsrditejši boji. Kitajci branijo s silnim junaštvom vsako ped zemlje.

Kitajska zarota v Šanghaju

ŠANGHAJ, 2. avgusta. (Avala.) DNB poroča: Včeraj je prišlo japonsko orožništvo v Šanghaju tamkajšnjega kitajskega policijskega šefa in 20 vodilnih policijskih uradnikov. Japonska oblastva so ugotovila, da je šef policije deloval proti upravi Velikega Šanghaja in pripravil za 13. avgust splošno vstajo proti Japoncem. V njegovem stanovanju so našli zalogo orožja. Zarotniki so hoteli osvojiti najprej Putung. Japonska oblastva so ukrenila vse potrebno, da se ohranila v mestu mir in red.

Španske ofenzive in protiofenzive

BARCELONA, 2. avgusta. Agencija Havas poroča, da se ostri boji na vzhodni španski fronti nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo, a menjajočimi se uspehi. Po poročilu republikanskega ministrstva za narodno obrambo so republikanske čete včeraj odbile ponovne napade nacionalistov severno od Calona, pri Brandesi po so zavzele več važnih nacionalističnih postojank in napredovale v smeri proti Caferasu.

SARAGOSA, 2. avgusta. Agencija Stefani javlja, da so nacionalistične čete včeraj po srditi topniški pripravi prešle ob Ebru v ofenzivo. Republikanska ofenziva na katalonski fronti, ki je bila zelo silovita, je odbita. Nacionalistične čete so znova osvojile izgubljene položaje v odseku More de Ebro.

Dunajska vremenska napoved za jutri: Trajajoča močna oblačnost. Soparno.

Zapiski

Nadomestne volitve v Angliji

Z. Volitve v angleško spodnjo zbornico so se vršile 1. 1935. Pri njih so konservativci dobili ogromno večino. Nadomestne volitve, ki se vršijo vedno kadar se mesto poslanca izprazni, smatrajo za najboljši politični termometer volje angleškega naroda. Te dni je bil v East-Willesdenu konservativni kandidat, ki pripada vladni večini, izvoljen s 3700 glasovi večine, dočim je še nedavno njegov prednik dobil 10.000 glasov večine. Pri 51 nadomestnih volitvah je vlada dobila 32 mandatorov, opozicija 16, a neodvisni 3.

Lebrun o francoski demokraciji

Predsednik francoske republike Albert Lebrun je v Avignonu govoril o posledicah svetovne vojne in raznih režimih po njej. Izjavil je, da je Francija bila vedno prva v borbi za demokratske svobode ter je tudi drugim za primer modrosti, umerjenosti in sreče.

Važna izjava dr. Göbbelsa

Dr. Goebbels je te dni govoril na shodu v Breslavi in med drugim tudi izjavil, da je nemška država sredi težkega gospodarskega in političnega eksistenčnega boja.

Slovenska združena opozicija

»Delavska Politika« piše, da je vest o nekem sestanku opozicijskih skupin v Ljubljani neresnična. Glede socialistične stranke, da je brez vsake podlage, ker ni res, da bi bil na zadrževanem sestanku tudi njeni predstavniki. »Delavska Politika« piše, da morejo take mistifikacije tudi najboljši stvari samo škodovati. Z druge strani smo prejeli poročilo, da je omenjena akcija zelo aktualna, odkar je poziv zanjo izšel od združenih Slovencev na Jesenicah. Če piše »Delavska Politika«, da je poročilo listov o združevanju slovenskih opozicijskih skupin neresna stvar, je to zadeva njene notranje politike. Obe stališči beležimo kot kronisti.

Cerkev v življenju

Glasilo sarajevskega nadškofa dr. Šarića »Katoliški tjednik«, ki se bori za čisto poslanstvo katoličanstva, je objavilo v zadnji številki članek »Cerkev v življenju«, v katerem pravi med drugim: »Posebno organiziranje katoličanov pod katoliškim imenom in na specifično katoliški verski podlagi je na mestu samo na področju cerkvenega življenja in s cerkvenim življenjem neposredno zvezanega delokroga katoliške akcije. Vse, kar se nanaša na vzgojo duševnosti in na izoblikovanje nazora v svetu, to hočemo katoličani nadzirati po cerkvi. — Drugod pa je bolje, da ostanemo mi katoličani kot taki v rezervi in da prepustimo svobodno inicijativo posvetnim faktorjem. Mi pa moramo z njimi lojalno sodelovati, vnašajoč v javno življenje več moralnega duha krščanstva in njegovega idealizma, varujoč se institucije na konkretni poti ter boreč se proti eventualnim zablodam, toda popolnoma nevsihljivo, fino in taktno. Detaljnih aplikacij zaenkrat ne navajamo. Le radi primera (in aktualnosti) ugotavljamo, da po našem mnenju ne bi bilo treba ne političnim, ne finančnim, ne gospodarskim, ne združnim, ne stanovsko-sindikalnimi (n. pr. delavskim) organizacijam nositi katoliškega imena, kakor tudi ni stvarno potrebno njihovo organiziranje na zaprti katoliški podlagi. Dosti je, da se prelivajo skozi nje velika moralna in socialna načela krščanstva. Razen tega, da to ne bi bilo v skladu z razdelitvijo delokroga med cerkvijo in posvetno inicijativo, se nam zdi tudi preveč jasno, da se z afirmacijo o splošnih organizacijah bolj razširi stvarni akcijski radij krščanskih idej in dosti lažje drži skupaj okoli cerkve celota narodnega življenja.«

Maribor, 2. avgusta.

Kako prijetno se nam zdi, če se ozremo v nedavne slavnosti v Parizu. Francoski narod je ob teh prilikah — to se tam v mirnem času le redko dogaja — dokazal, da ni nič manj pripravljen braniti svojo svobodo, kakor je to pokazal že tolikokrat v zgodovini. Lahkotna in neprisiljena strumnost vojakov s štiri-najstotuljskih slavnosti, ki smo jih videli vsaj v majhnih izrezkih v filmskem žurnalu, versajska parada in pa navdušenje množice, ki je pozabila na svoje strankarske spore, vračajo zaupanje tudi tistim, ki so zaradi nasedanja sovražni propagandi že omahovali.

Takšna enotnost in disciplina, ki ni prišla na komando, ampak iz zrele politične zavesti naroda samega, je preko noči zrušila stavbo laži in obrekovanja, ki jo je Franciji sovražna propaganda skozi mesece in mesece gradila po svetu. Posebno mi Slovenci ne smemo nasedati plehkim manevrom tuje propagande, ampak moramo iti preko nje; pravilno moramo spoznavati ter ceniti zaveznico in prvo zaščitnico naše Jugoslavije — demokratsko Francijo.

Vpliv tuje propagande najlepše vidimo v zasmehljivem mnenju o Franciji. Tam naj bi bilo vse slabo, dočim je pri njih red, disciplina, požrtvovalnost itd. S škodoželjnostjo pokazuje ta propaganda na francoske notranje spore, češ pogledite, stranke se med seboj prepirajo in v taki državi ni reda.

Francoski narod ceni svojo državo, ali ne zaradi nekaj njenih nadnaravnih lastnosti, marveč zato, ker je ona edini garant njegove svobode. Pri njem je neko slepo verovanje v »vzvišene interese države« nepoznano. Žrtvoval pa se bo zanj, t. j. za skupnost, vselej, kadar ga bo poklicala.

Statolatirija, pravi znani francoski pravnik in publicist prof. Joseph Bathélemy, postavlja interese države nad vse drugo. Pod tem pojmom razumemo ono stališče, ki vidi v državi tisti organ, ki se mu mora vse drugo pokoriti. Država je vse, poedinec nič. Zato moraš žrtvovati tudi svojo osebno svobodo, da ustrežeš državi. »V interesu države je...« — te besede pa tudi pomenijo, da si voditelji različnih vstrosmerjenih pokretov zamišljajo, da so poklicani reševati državo, da je potrebna močna roka itd.

Take in podobne parole so »idejni« vodniki različnih gibanj. Če si je kje tako gibanje pridobilo še politično moč, potem je prvo, da jih izrablja v svoje namene. Z večšo propagando povzdiguje sebe v nebo, vse ostale narode pa prezira in zaničuje. Mi Slovenci smo tega že vajeni. Prežeti že tako s tujo propagando, da začenjamo počasi z njo misliti, nismo sicer nikoli priznali teorije o posebnem poslanstvu nekaj narodov, vendar taki propagandi vse prepogosto nasedamo.

Osnovo vse človeške družbe, pa najsi bo v moralnem, pravnem ali političnem oziru, so stari pravniki videli v izreku: pacta sunt servanda. Spoštovati je treba pogodbe, ohraniti dogovore, biti mož besede in izvrševati sprejete obveze. Brez tega ni poštenja, ni miru in ni sreče. Še vedno imamo v spominu besede bivšega francoskega ministra zunanjih zadev Yvona Delbosa, ko je govoril o krizi mednarodne morale, ki jo danes narodi preživljajo. Dejal je, da ni nujnejše naloge, kot spet spraviti do vrednosti podpis in sveti značaj prevzetih obvez. Ako dana beseda več ne velja in se pogodbe več ne spoštujejo, izgubi civilizacija svojo podlago in mi pridemo na stopnjo džungle.

Francoski narod se je vedno ravnal po gornjem načelu, druge pa, ki ga pogosto obrekujejo, so v statolatiriji videli sredstvo, da se vzdignejo nad druge in jim zavlada.

Rr.

Pot dr. Stojadinovića

V Baru je predsednik vlade zaključil potovanje po Dalmaciji. V govoru je izjavil, da je zmaga JRZ definitivna ter je nihče ne more vzeti.

Pot dr. Mačka

Po eni verziji bi moral dr. Maček potovati v Beograd koncem tega tedna, po drugi pa šele 14. avgusta.

Balkan vzor sode ovanja v Evropi

Velikansko navdušenje radi sporazuma v Bolgariji — Velika zasluga Jugoslavije

SOFIJA, 2. avgusta. Sporazum Bolgarije z vsemi svojimi sosedmi, Jugoslavijo, Romunijo, Grčijo in Turčijo, po katerem so razveljavljene med drugim tudi one točke mirovne pogodbe, ki so Bolgariji prepovedovale vzdrževanje redne vojske in oboroževanje, je izzval po vsej državi nepopisno navdušenje. V Sofiji sami, kjer so za sporazum najprej izvedeli, je nastalo slavnostno razpoloženje in organizirale so se spontane manifestacije. Nad mesto so se dvignili tudi aeroplani ter metali prebivalstvu prestolnice posebne letake z razglasi o sporazumu. Vojni minister general Daskalov je pa stopil pred razvrščeno vojaštvo ter mu v zanosnem govoru povedal, da je Bolgarija tudi v vojaškem oziru zopet popolnoma enakovredna. Zopet si sme organizirati svojo vojsko, ki naj postane po stari bolgarski tradiciji ponos bolgarskega naroda. S prav tako velikim navdušenjem, manifestacijami za kralja, domovino in balkansko sodelovanje, so sprejeli vest o sporazumu tudi povsod drugod po državi. V Plovdivu, Rusih, Varni in drugod so se zgrnile na zastavami okrašene ulice množice navdušenega ljudstva.

SOFIJA, 2. avgusta. Po izjavi neke vodilne bolgarske osebnosti, se mora Sofija za doseženi sporazum s sosedi zahvaliti v prvi vrsti bratski Jugoslaviji. Šele pogodba o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo je omogočila pričetek urejevanja razmerja do ostalih sosednih držav. Pa tudi pri pogajanjih za sedanjí sporazum je igrala Jugoslavija najvažnejšo vlogo. To potrjuje, da bratstvo in večno prijateljstvo med Bolgari in Jugoslavlani ni le formalna, ampak v resnici srčna bratska zadeva. Po tem sporazumu bo zblíževanje še lažje in hitreje napredovalo.

SOFIJA, 1. avgusta. Solunski sporazum pomeni po tukajšnji sodbi pričetek popolnoma nove dobe na Balkanu, ki postaja vzor sodelovanja med narodi in dela za mir. Nekdanjega nemirnega, razprtega Balkana ni več in ga nikoli več ne bo. Sedanjí in bodoči Balkan je polotok kulturnega, gospodarskega in socialnega napredka. Ta sprememba pa je še toliko bolj dragocena, ker se je izvršila v času, ko se pogreza ostala Evropa vedno bolj v razdor in sovraštvo med narodi in državami.

Tri važna vprašanja

LONDON, 2. avgusta. »Sunday Express« objavlja daljši članek o sedanjem mednarodnem političnem položaju v Evropi in pravi med drugim, da se bo bodoča evropska politika razvijala v treh smereh. Prva smer bo prizadevanje, da se sklenejo sporazumi, s katerimi bodo rešena manjšinska vprašanja. Ko bo to vprašanje rešeno, se bodo pričela velika in dalekosežna pogajanja za ureditev vseh vprašanj med Anglijo, Francijo, Italijo in Nemčijo. Pri teh pogajanjih bo na dnevnem redu zlasti tudi vprašanje omejitve oboroževanja v zraku in dogovorov o humanizaciji letalskih napadov. Tretja zadeva bo rešitev vprašanja angleških in francoskih vojnih dolgov v Združenih državah Amerike.

Rasno čiščenje Italije

RIM, 2. avgusta. Italija je pričela izvajati tudi že v praksi svoje sklepe o rasnem čiščenju italijanskega naroda. Prvi ukrepi zadevajo italijanske žide, in med temi najprej zdravnike. Poslej židje v Italiji sploh ne bodo mogli dobiti zdravniške diplome. Vsi židovski asistenti na klinikah so odstranjeni, le židovski profesorji ostanejo začasno še na klinikah, toda novi se ne bodo več sprejemali. Vsi židje, ki so se kot emigranti iz Nemčije priselili iz Nemčije, bodo brez pardona izgnani. Njihovo število znaša okoli 50 do 60 tisoč. Največ jih je v Rimu, Milanu in Trstu. Pokristjanja židov, ki v zadnjem času v množicah prestopijo v katoličanstvo, Italija ne bo upoštevala in priznavala.

Papini za fašizem

RIM, 2. avgusta. Znani italijanski pisatelj G. Papini, ki velja za velikega katoliškega javnega delavca, objavlja v »Stampi« članek, v katerem nastopa proti stališču papeža v vprašanju nove italijanske rasne politike. Med drugim pravi: »Izkušnje so pokazale, da imajo katoličani lahko velik vpliv na politiko svoje domovine. Toda le pod pogojem, da se pridružio stvarni politiki vlade. V ljubezni do Boga pustite na miru one, ki vladajo narodom na tem svetu, tako vznemirjenem v dobi revolucij in preobratov, ki groze Evropi, katera more propasti ali vstati, kar je odvisno izključno od pilotov, ki narode vodijo.« S tem se je Papini postavil popolnoma na stran fašizma.

Vprašanje izselitve Židov

VARSAVA, 2. avgusta. Kakor je znano, je izdelala poljska vlada načrt, po katerem bi usmerila odseljevanje svojih Židov na francoski Madagaskar. V sporazumu s francosko vlado je odpotovala na Madagaskar posebna študijska komisija. Njeno poročilo ob vrnitvi pa je bilo tako, da bi bilo bolje naseljevati tam Poljake namesto Židov, ker bi bile razmere tudi za nje zelo ugodne. Nadaljnja pogajanja s Francijo so sedaj zastala, ker je zahtevala

Poljska za svoje eventuelne koloniste preveč političnih privilegijev. Za izseljevanje Židov se pripravlja sedaj baje nov načrt v zvezi z nekim drugim prekomorskim ozemljem. Baje gre za velikobritansko posest.

Zaključek nemških telovadnih svečanosti

VRACLAV, 2. avgusta. Velikanske telovadne prireditve nemških narodnosocialističnih telovadcev, katerih se je zbralo tu okoli 150.000, so zaključene in množice se razhajajo. Višek prireditev je bil v nedeljo defile 150.000 telovadcev, telovadk in sportnikov pred Adolfom Hitlerjem na Grajskem trgu. Po defileju je pa bilo velikansko zborovanje na telovadišču, na katerem so govorili tudi Hitler, okrožni vodja Wagner, vodja sudetskih Nemcev Henlein in drugi. Iz vseh govorov je izzvenelo, da so vsi Nemci na svetu neločljiva enota, državljani nemškega naroda, ki jih meje ne morejo razdvajati. Prireditelji se je udeležilo tudi več tisoč češkoslovaških Nemcev, ki so ob prihodu Hitlerja predrlí kordon straž in priredili Führerju nepopisne ovacije.

Nemški ljudski avtomobili

KÖLN, 2. avgusta. Na proslavi 25letnice industrije Leverkusen je pozval državni organizatorični vodja dr. Ley vse Nemce, da morajo takoj pričeti varčevati in hraniti denar za nakup »ljudskega avtomobila«. V prihodnjih letih, je dejal, ne sme biti nobenega Nemca več, ki ne bi imel avtomobila ali bi si ga vsaj lahko nabavil.

Dunajski Völkischer Beobachter

DUNAJ, 2. avgusta. Včeraj je izšla tukajšnja izdaja glavnega narodno-socialističnega glasila »Völkischer Beobachter« v enakem formatu, kakor ga imata prejšnji izdaji v Monakovem in Berlinu.

Po sklepu lista: Ubiti zločinec Črepinko

(Glej poročilo na tretji strani.)

Dodatno k našemu poročilu smo sprejeli vest, da je ustreljen neznanec vlomilec in ropar Franc Črepinko. Strel ga je pogodil točno v srce, tako da se je zgrudil brez besede. Pri ustreljenem Črepinku so našli nahrbtnik, v katerem je imel cel arzenah orožja in sredstev za obrambo. Zelo značilno pa je, da je imel na sebi blečene kar tri obleke.

Sestanek gospodarskega sveta male antante

Prihodnji sestanek Gospodarskega sveta male antante bo 30. septembra letos v Splitu. Posamezne sekcije pa bodo pričele svoje delo že 25. septembra v Beogradu. Na dnevnem redu posvetovanj so razna trgovska carinsko-politična in prometna, zlasti tarfina vprašanja. Verjetno je, da bo najvažnejše vprašanje nove tarifne ureditve radi priključitve Avstrije k Nemčiji. Kakor se izve, je izdelala Romunija poseben načrt o novem gospodarskem sodelovanju Jugoslavije, Češkoslovaške in Romunije na Donavi. To vprašanje je važno, ker zahteva Nemčija opustitev donavske mednarodne komisije.

Ponemčenje krajevnih imen

BERLIN, 2. avgusta. Po najnovejši odredbi mora veliko število krajev v okoličici Berlina in v braniborski pokrajini spremeniti svoja imena, »ker so dosedanja imena nenemška in s tem ne dokazujejo svojega nemškega izvora«. Vsa ta imena so ostala še izza časov, ko so bile te pokrajine slovenske.

Potres na Novi Zelandiji

SIDNEY, 2. avgusta. Z Nove Zelandije poročajo, da je bil včeraj v južnem delu velik potres, ki je porušil več naselbin in je bilo pri tem ubitih tudi nekaj ljudi.

Angleške vojne ladje so še vedno v naših vodah, mornarji pa spoznavajo našo zemljo in se trenutno mude v Zagrebu. Zanima jih zlasti zoološki vrt.

Kentski vojvoda obišče Dalmacijo. Ta teden pride na naš Jadran Kentski vojvoda in bo delj časa križaril po našem morju.

Rogoz v Splitu. V Split je prispel znani igralec Rogoz in vodi priprave za filmanje »Ameriške jahte v splitski luki«. Glavno vlogo bo igral g. Zvonimir Rogoz.

Dr. Vybiral pride v Maribor. Znani prevajalec naše literature in propagator jugoslovansko-češkoslovaškega zblížanja ravnatelj študijske knjižnice v Olomoucu dr. Bohuš Vybiral pride predvidoma sredi avgusta v Maribor, kjer bo prisostvoval slavnostim ob dvajsetletnici Jugoslavije.

Zavedajte se ogromne važnosti nabitralne akcije za gradnjo doma obmejnegamatičnega Sokolal



Podpisani javljamo tužno vest, da je naš priljubljeni, dobri soprog, oče, stari oče

Špes Franjo sen.

tesarski mojster in stavbni podjetnik

preminul po kratki mučni bolezni na kliniki v Zagrebu, od koder je bil prepeljan v cerkev sv. Mihaela v Razvanju, kjer bo pogreb v sredo, dne 3. avgusta 1938 ob 4. uri popoldne.

Špes Marija, soproga.

Zet:

Hrašovec Lojze.

Vnuki:

Stanko in Slavko Hrašovec;
Bojan in Stanko špes.

Franjo, sin.

Hčerke:

Štefka,

Mimica, por. Hrašovec.
Lizika.

Aero-Meeting

v nedeljo dne 7. avgusta 1938
ob 14.30 uri

AERODROM MARIBOR

Novice

Pintaričev pajdaš ubit?

Dramatična nočna borba žandarmerijske patrulje z vlomilcem

Maribor, 2. avgusta.

V noči od včeraj na danes je prišlo v neposredni bližini Mariborske koče na Pohorju do dramatičnega boja med orožniško patrolo nanovo ustanovljene orožniške ekspoziture pri Sv. Bolfenku in nekim neznancem. Dogodek se je odigral med pol drugo in drugo uro ponoči. Službujoča patrula je na svojem obhodu opazila, kako je skušal iz kletne shrambe Mariborske koče neopaženo pobegniti s plenom moški. Ko ga je patrula pozvala, naj se ustavi, je neznanec brez besede takoj oddal na patrolo dva strela iz samokresa, nakar je odgovorila tudi patrula z dvema streloma ter z enim strelom neznanca smrtno zadela, da se je takoj zgrudil.

Po opisu sodeč gre za pred nedavnim iz mariborske kaznilnice pobeglega vlomilca in roparja Franca Črepinka, ki se je dalje časa zelo spretno skrival pred oblastmi. Ker pa so pri ustreljenem neznancu našli legitimacijo in pa vojaško knjižico, glasečo se na ime Pungartnik, ni povsem izključeno, da je ustreljeni neznanec Pintaričev pajdaš Josip Koder, ki je, kakor znano, pred mesecem ustrelil v družbi Pintariča posestnika R. Ačka iz Sv. Martina na Pohorju.

Prebivalstvo v okolici Maribor se bo oddahnilo, če bo zvedelo, da se mu ni treba več bati poslednjega tolčaja, ki je vznemirjal podeželje. Kakor znano, se je orožnikom pred par tedni posrečilo spraviti pod ključ pet članov razbojniške tolpe Pintariča in Kodra, ki je strahovala prebivalstvo na Dravskem polju in na Pohorju. Znan je tudi strašni zločin v Kalšah na Pohorju, kjer je bil ustreljen posestnik Ačko, ko so pri njem vdrli ponoči roparji in zahtevali od njega denar. Vsa žandarmerija je bila na nogah, da spravi člane te tolpe za zapah. Kolovodji Pintarič in Josip Koder sta v svoji držnosti posedala na Dravskem polju po gostilnah in se celo ponašala s svojimi dejanji. Ko so dospeli orožniki, sta roparja že izginila v gozdu. Na Ptujski gori so ju orožniki obkolili, Kodru pa se je posrečilo pobegniti v temi, dočim so Pintariča prijeli. Koder se je potem klatil v okolici Maribora, videli so ga tudi na Dravskem polju in v okolici Konjic. Končno je bila razpisana na njegovo glavo nagrada 3000 dinarjev. Zadnje čase se je tudi prebivalstvo udeleževalo zasledovanja roparja, vsled česar je bilo računati s tem, da se ne bo mogel dolgo odtegovati roki pravice.

Opozorilo cenj. naročnikom! Današnji številki smo priložili položnice. Cenj. naročnike prosimo za poravnavo zaostale naročnine.

m. Poslovalnica »Večernika« v Mariboru se nahaja v knjigarni Tiskovne zadruge na Aleksandrovi cesti 13, kjer cenj. naročniki lahko poravnajo naročnino ali pa tudi oddajo oglase za list. Uprava lista je slejkoprej v poslopiju Mariborske tiskarne d. d., Kopališka ulica 6. Komur je prikladneje, se lahko posluži nove poslovalnice na Aleksandrovi cesti.

n. Pojasnilo. V naše včerajšnje poročilo o požaru v Ehrlichovi tovarni se nam je vrnila neljuba pomota, da je vodil gašenje g. Kessler. Vrhovno vodstvo je imel namreč g. Kramberger, kar s tem popravljamo.

n. V Šmartnem pri Slovenjgradcu je umrla gospa Frančiška Barle, soproga učitelja in posestnika v visoki starosti 70 let. Pokojnica je bila iz zavedne znane narodne rodbine Kacovih v Šmartnem. Pogreb se vrši jutri v sredo ob desetih dopoldne v Šmartnem. Ugledni rodbini naše sožalje!

n. Tovarišu ukradel 1.100 dinarjev. Pred malim kazenskim senatom se je danes zagovarjal zaradi tatvine 23letni graničar Živojin Ivković, nazadnje stanujoč v Slovenjgradcu. Novembra lanske leto je namreč odvezel svojemu tovarišu Čolpi Salku iz vojaškega kovčega 1.100 dinarjev gotovine. Ivković je izrabil ugodno priliko, ko ni bilo nikogar na graničarski postaji ter je vrdl v kovčeg. Ko je ukradeni tovariš zvečer, ko se je vrnil s službe, opazil tatvino denarja, je vodja granične postaje odredil preiskavo vseh graničarjev. Pri omenjenem Ivkoviću so takrat našli v torbici za patrone 1.100 din. Obtoženi Ivković je tajil krivdo ter navajal, da mu je krajo napravil Salko iz maščevanja, ker sta baje oba ljubila isto dekle. Ivković je bil obsojen na 4 mesece strogega zapor.

m. Pogrešani Henrik Vidovič, 14letni sin starešine finančne kontrole v Rušah, o katerem je poročalo časopisje, da je izginil neznanokam, se je že vrnil pod domači krov s svoje pubertetne odisejade.

n. Važna zdravstvena ustanova. Včeraj je začel v Ljubljani delovati Zavod za raziskovanje in zdravljenje raka in drugih novotvorb.

m. Žetev na Dravskem polju je že povsem opravljena. Bila je, hvala Bogu, dobra in obilna, kakor le nekatero leto. Z zadovoljstvom pričakuje naš kmet še dozorenje ostalih poznejših pridelkov. Na licih zaskrbljenega kmeta opazamo vendar nekoliko potez vedrejšje volje.

n. Nova avtobusna proga. Gospodarska in prometna zadruga v Makolah je otvorila avtobusni promet med Poljčanami in Rogaško Slatino.

n. Obrtniška razstava, ki je prirejajo vsako leto obrtniki v Šent Vidu nad Ljubljano, je bila v nedeljo zopet odprta.

n. Bik ga je nabodel. Ko je 36 letni posestnik Svab Franc iz Zg. Radvanja včeraj krmil v hlevu živino, ga je nenadoma zabodel bik z rogom v prsa, mu predril prsni koš, močno poškodoval pljuča ter ga vrgel v jasli. Nezvestnega in težko ranjenega so prepeljali v bolnišnico.

m. Napad iz maščevanja. Ključavničar Plavček Jakob iz Sv. Petra se je nekoliko vinjen spravil spat na skedenj. Tu pa je nenadoma iz teme stopil predenj neki moški ter ga hudo obdelal z lato po telesu in po glavi. Nezavesten je potem padel še s skedenja na tla. Močno poškodovanega so prepeljali v bolnišnico.

m. Najdba dveh moških koles. Hišnik hotela »Orel« je našel v hodniku hotela moško kolo neznanke znamke z evidenčno štev. 133055. Istotako je našla moško kolo zasebnica Lipoš M. na cesti pri opekarni Dervušek v Košakih. Obe kolesi dobila lastnika na policiji.

m. Dve tatvini. Tovarniškem delavcu Požarniku Konradu iz Sv. Jurija ob Pesnici je doslej še neizsledeni tat ukradel iz hodnika Bolniške blagajne skoraj novo kolo znamke »Rekord« z evid. štev. 133.102. — Tekstilnemu tehniku Ferdinandu Remškarju pa je v tovarni Hutter doslej neizsledeni izmikant odnesel novo moško srebrno uro.

m. Likvidacija Privredne zadruge. Kot znano je bil imenovan za likvidatorja mariborske Privredne zadruge, ki je svojčas vzbudila toliko prahu zaradi nerednosti, okrajni podnačelnik Boris Modrijan. G. podnačelnik je sedaj že pričel z likvidacijo, ugotavljajoč dejanski stan. Sodišče pa bo še postavilo svoje izvedence za knjigovodstvo, ki bodo ugotovili, kako se predmetne nerednosti pri

Privredni zadrugi očitujejo v njenem knjigovodstvu.

m. Uslužnost našega avtomobilista. Nemški avtomobilski klub iz Kölna je naslovil na podružnico Jugoslovanskega turing kluba v Mariboru prošnjo, da izreče toplo zahvalo imejtelju jugoslovanskega avtomobila štev. »2-748«, ki je grupi nemških avtomobilistov pri potovanju skozi Jugoslavijo ob priliki nekega usodnega defekta ljubeznivo priskočil na pomoč, s svojim znanjem popravil napako na motorju ter s tem nemškim turistom izkazal izredno uslugo in najlepšo pozornost. V svojem pismu nemški avtomobilisti ne morejo prehvaliti izredne ljubeznivosti in uslužnosti svojega jugoslovanskega avtomobilskega tovariša. Podružnica Jugoslovanskega turing kluba v Mariboru prosi imejtelja avtomobila štev. »2-748«, da javi svoje ime in svoj naslov na adresu Jugoslovanskega turing kluba, Maribor, Trg svobode-Putnik, kjer lahko dvigne tudi posebna zahvalna pisma, ki so jih nemški avtomobilisti poslali svoemu nepoznanemu dobrotniku in tovarišu. Pričujoči dogodek, o katerem se nemški avtomobilisti tako pohvalno in hvaležno izražajo in ki predstavlja lep dokaz uslužnosti našega prebivalstva, naj bo vsem v vzgled, ker predstavljajo takšni primeri najlepšo propagando za naš tujski promet.

m. Glasbena Matica. Danes torek ob 20. uri važen sestanek vseh pevcev. Prosim, da se ga udeležite. Načelnik.

m. Največja izbira srečk državne razl. loterije pri »Putniku«, Maribor. Pohitite z nabavo, zrebanje milijonskih dobitkov je pred vrati!

m. Kolar »Putnikovi« izletov z luk-suznimi avtokari: 7. avgusta: Gradec din 100.—, 7. avgusta: Celovec (Vrbsko jezero) din 120.—, 11. avgusta: Gradec din 100.—, 12.—15. avgusta: Grossglockner—Zell am See—Salzburg—St. Wolfgang (4 dni) din 1000.—, 20.—21. avgusta: Mariazell (2 dni) din 200.—, 21. avgusta: Logarska dolina din 110.—, Zasi-gurajte si mesta, prijavite se takoj pri »Putniku« Maribor-Celje-Ptuj.

m. Nastop cirkovskih diletantov v okviru Mariborskega tedna? Kakor doznavamo, se vršijo razgovori o morebitnem nastopu znanih in priljubljenih kmetijskih diletantov iz Cirkovcev. Igrali bi Koržetovo komedijo »Čigav je grunt?«. To bi bila že tretja diletantska grupa, ki bi nastopila v okviru Mariborskega tedna.

m. Za nedeljski letalski meeting potrebuje Aeroklub večje število blagajnikov, rediteljev in prodajalcev, ki bi bili zaposleni od 12. ure do konca meetinga. V poštev prihajajo starejše zanesljive osebe, zlasti upokojenci. Prijave sprejema blagajnik Ljubljanske kreditne banke.

m. Posredovalnica za sadno trgovino. Kmetijske organizacije v Mariboru in okolici so sklenile ustanoviti informacijsko pisarno kmetijske zbornice za Slovenijo. Ta pisarna bo potom okrajnih odborov zbirala v sadnih krajih vse podatke o stanju sadja in sadne trgovine in bo na temelju teh podatkov skušala najti najboljše kupce. Z druge strani bo pisarna vsak dan obveščala okrajne odbore o stanju sadne trgovine in o razpoloženju za nas najvažnejših tržišč ter o zahtevah kupcev glede kakovosti sadja, pakovanja, pošiljanja itd. Pisarna se nahaja v Mariboru v Vrbanovi ulici 33, telefon 2485, brzojavni naslov »Sadje-pisarn Maribor«.

n. Nova akcija za naše ceste. V zvezi z letošnjim VII. Mariborskim tednom bo v soboto, dne 6. t. m. ob 17. uri v mestni posvetovalnici na magistratu ustanovni občni zbor mariborske sekcije Društva za ceste v Ljubljani. Ustanovitev te. važne organizacije pripravljajo zadruga Mariborski teden, Tujskoprometna zveza v Mariboru, Avtoklub kraljevine Jugoslavije, sekcija Maribor, Jugoslovanski turing klub, podružnica Maribor, in Društvo za ceste v Ljubljani. Naloga nove organiza-

cije bo, skrbeti pred vsem za to, da se bodo pri preurejanju in moderniziranju naših cest upoštevali čimprej in v zadostni meri tudi interesi našega severnega obmejnega ozemlja. Obenem bo istega dne odprta tudi velika cestna razstava.

n. Nemci proti židom v Jugoslaviji. Zastopstva nemških podjetij v Jugoslaviji so začela odpovedovati službe tudi svojim nastavljenecem-židom v Jugoslaviji. Splošna zahteva je, da se na njihova mesta postavijo naši državljani.

n. Fabrikanti čevljev proti Bati. V Budimpešti je bil svetovni kongres fabrikantov čevljev, na katerem so zbrani švicarski in francoski tovarnarji ostro nastopili proti Bati, ki so se rešili pred konkurenco Bate samo z veliko pomočjo svoje vlade. Predsednik kongresa je povdaril, da se povsod po svetu strnjeno bori proti Bati vsa čevljarska in obutvena stroka, pa naj bodo tovarne, čevljariji ali trgovci s čevlji. Kaj misli o Bati kupujoče obinstvo se na kongresu ni razpravljalo.

n. Ribolov v Primorju je bil zadnje dni rekorden v letošnji sezoni. Predvsem so ujeli mnogo palamide in je vsled tega cena padla.

n. Sami so si izkopali vodovod. V danilovgradskem srezu, v Srbiji, so imeli do zdaj zelo slabo pitno vodo. Pa so štiri vasi sklenile, da si same zgradijo vodovod. In res so kmetje izkopali kanale, vlada in banska uprava v Cetinju pa sta jim dali brezplačno cevi.

k. Galčnik — vas umetnikov. V južni Srbiji leži ta zanimiva vas, v kateri so vsi prebivalci zoografi in izdelovalci lesorezov. Ta umetnost prehaja iz roda v rod in neštete cerkve so okrašene z njihovimi umetniškimi deli. Čez nekaj mesecev bodo priredili v Beogradu razstavo, ki bo zanimiva že zato, ker so vsi umetniki iz Galčnika samouki.

n. Kradel zato, da bi bil zaprt. Neki brezposelnik je na novosadskem sejmu ukradel voz in konja zato, da bi ga odvedli v zapor, s čimer bi se rešil skrbi za hrano in stanovanje. Tudi znak časa!

n. Grdobija brez primere! Neka neznatna zagrebška firma »Privreda« je poklicala iz Srbije devet revnih kmetov, češ da dobe namestitvev z mesečno plačo din 1200. Kmetje so prodali nekaj svojih stvari in odpotovali v Zagreb, kjer pa so našli vrata imenovane trvrde zaprta. Usmilili so se jih Zagrebčani in zbrali toliko denarja, da so se sploh mogli vrniti na domove. Kdo je lastnik firme oziroma pisec vabil, se še ne ve, preiskavo vodi policija.

n. Okraden splavar. Doslej še neznani tat je okradel slovenskega splavarja v osebnem vlaku na progi Zidani most—Zagreb. Odsel mu je ves s trudom prihranjeni denar okoli din 13.000. Preiskavo vodi zagrebška policija, in so zbrali proti nekomu že precej indicov, tako da gotovo ne bo ušel roki pravice.

n. Na Jadran je v noči od sobote na nedeljo skozi Koprivnico potovalo 1400 čehoslovaskih izletnikov. Isti čas se je vračalo z Jadrana 1615 potnikov.

n. Silnava in parkljevka se v okolišu Zagreba še vedno širi. V samoborskem okraju se je tudi že nekaj ljudi okužilo. Oblasti so morale spet poostriiti potrebne ukrepe in bo tudi prodaja perutnine na zagrebškem trgu, ki je bila medtem spet dovoljena, vnovič prepovedana.

n. Siromašni zagrebški akademiki so do zdaj stanovali v neprimerni stari zgradbi na Josipovcu, zdaj pa jim je banska uprava obljubila din 20.000 letne podpore in podjetni študenti iščejo posojilo za zidavo nove zgradbe, ki naj bi se amortizirala s podporo banske uprave.

n. Letovišča v Hrv. Primorju so dokaj polna. Cene niso pretirane, seveda so pa odvisne od kraja. Letovanje v Crikvenici je logično dražje od letovanja v Bakarju. Tujece je precej in so posebno vneti za ribarjenje, ki jim je najljubši sport in zabava.

Maribor

Težke občinske skrbi

Znano je, da imajo danes skoraj vse naše mestne občine velike brige in težave, ako hočejo pri svojem gospodarstvu kolikor mogoče ustreči potrebam občanov in mesta.

Ne smemo pa prezreti, da so take uprave, kar se tiče dohodkov, v dvojnih klesčah. Davkoplačevalci, od katerih naj občine dobivajo kritje za svoje potrebe, so posebno v Sloveniji popolnoma izčrpani ter se vsak stan bridko pritožuje, če ga ta ali oni občinski davek zadene. Znano je, da se v Mariboru posebno pritožujejo hišni posestniki.

Na drugi strani pa imajo nadrejena oblastva, kakor banovine in države, istotako velik interes na tem, da jim čim več ostane in da nižje gospodarske edinice ne izsledijo kak boljši dohodek, ki bi eventualno oslabil dohodke banovine ali države.

Vsled tega študira vsak proračun mestnih občin najprej že finančni referent banovine in išče svoje širše interese. Najbolj strogo pa pregledujejo take proračune referenti pri finančnem ministertvu.

Zaradi tega je sestava takih proračunov ravno taka umetnost, kakor s finančnimi referenti v Beogradu pred odobritvijo.

Na ta način pade marsikaj dobrega, kar je sklenil finančni odbor mestne občine po dolgem ugibanju, v vodo. Posebne težave pa nastanejo, če je treba velikih investij.

Vprašanje ureditve cest

Če pogledamo potrebe mesta Maribora, moramo priznati, da je eno najbolj perečih vprašanj v Mariboru vprašanje ureditve cest. Iz prejšnjega štajerskega Merana je postal v času ogromnega avtomobilskega prometa prašni, zadimljeni in sivi Maribor.

Tranzitni promet preko Maribora se širi in dviga ter se čuti to posebno na vseh cestah paralelno z Dravo, ki vodijo čez edini most, bodisi od železnice ali v nasprotno smer, kakor tudi do drugih važnih gospodarskih postojank.

Mariborska občina je za tlakovanje cest v zadnjih letih porabila že težke milijone in vendar se na zunaj, posebno kar se tiče prahu, kaže malo posledic, ki bi neznosne megle prahu ublažile. Krivda je pred vsem ta, da niso še tlakovali tudi povprečnih glavnih ulic in vseh trgov, od koder za naša veter prah v neprijetnih vrtilcih tudi v glavne prometne žile.

Ker pa kameniti tlak tudi v glavnih ulicah ni primerno izdelan in se na-

haja med posameznimi kockami vedno dovolj prahu in smeti, vzdiguje veter tudi ves prah in nesnago glavnih ulic, tako da doživljajo pešci in avtomobili prave neprijetnosti.

Iz zdravstvenih in tujsko-prometnih ozirov bi mesto moralo porabiti vsa razpoložljiva sredstva za popravilo teh nedostatkov in najeti za to tudi potrebna posojila.

Reorganizacija mestne plinarne

Pred kratkim smo zvedeli, da hoče mestna občina najeti najprej posojilo za reorganizacijo mestne plinarne, ki že dalj časa peša in se ne more prav razviti.

Gotovo je, da se mestna plinarna tudi ne bo mogla razvijati, saj tako dolgo ne, dokler ne bo imela več kot 1.400 odjemalcev, dokler plin ne bo boljši in dokler si bo, kakor dosedaj, vsak premislil, da uvede v kopalnice in kuhinje plinske peči.

Nihče ne more tajiti, da je ta reorganizacija potrebna. Dika naše mariborske plinarne so tri retortne peči, ki bodo prihodnje leto slavile 70 letnico. Generator je menda od leta 1923 in najnovejša retorta bo stara tudi že 12 let.

Kakor smo zvedeli, je vse nujno potrebno popravila, kar je koncem koncev popolnoma razumljivo.

Strokovnjaki nam pripovedujejo, da bodo obsežna in potrebna popravila stala precej več kot pol milijona.

Radi tega se je s to zadevo že večkrat bovil upravni odbor Mestnih podjetij ter je g. mestni svetnik Saboti, ki je študiral plinske naprave po raznih mestih, stavil predlog, da se postavi nova moderna komorna peč 3 komor, ki ne bi zadostovala samo za mnogo obširnejšo uporabo plina, ampak tudi za daljšo dobo, verjetno 30 do 40 let.

Po računu gospoda mestnega svetnika Sabotija bi bilo za to potrebno približno din 1.600.000 — in za drugo reorganizacijo tudi še nekaj. Radi tega je finančni odbor v mestnem svetlu stavil predlog, da se naj najame posojilo dveh milijonov in da se vsa dela in vse nabave razpišejo in strogo strokovno predelajo. Modernizacija torej še ni definitivno sklenjena.

Kaj mislijo Mariborčani?

Mnenja Mariborčanov so deljena. Nekateri poudarjajo, da je modernizacija mestne plinarne skrajno potrebna, ker bi se samo na ta način pridobil čistejši in lažji plin. Potem bi mogli uporabljati peči tudi v kopalnicah, kar je dosedaj z ozirom na čiščenje, ki je

zaradi slabega plina vsak čas potrebno, skoraj nemogoče.

Skoro gotovo je, da bi plin ne imel tako slabega duha, kakor dosedaj in bi bil mnogo lažje uporabljen tudi v kuhinjah, kar bi za marsikatero gospodarstvo pomenilo velik prihranek.

Razen tega bi se odjemalcem hitro razširil in bi stranske produkte lahko izdelovali v mnogo večjem obsegu in boljši kakovosti, kakor danes.

Drugi pa niso tega mnenja in trdijo, da bi za kakih 5 do 10 let zadostovalo tudi temeljito popravilo, kar ne bi stalo več kot približno din 600.000.

Gotovo je, da se bodo v bližnji bodočnosti razmere glede izdelave plina še mnogo bolj poenostavile, tako da bo izdelava cenejša in še boljša. Ne glede na vprašanje podzemskih plinov, ki bi eventualno tudi prišli v poštev, bi nameravana popolna reorganizacija morala dati možnost, da se pridobi veliko število novih interesov. Če bi se plin z izdatkom 2 milijonov res tako pocenil in izboljšal, bi se oglašale cele ulice mesta, ki nimajo plinske napeljave in bi nujno zahtevale priklopitev na mestno plinaro. To in popravilo starih plinovodov bi stalo občino, ki ima v prihodnjih letih pred seboj druge ogromne izdatke, zopet težke milijone ali pa povzročilo veliko nezadovoljnost, če ne bi občina vsem prosilec ugodila.

Ta del občinstva zagovarja torej samo primerno adaptacijo in zboljšanje plina v sedanjem obsegu. Zahteva pa, da se najame večje posojilo za čimprejšnje zboljšanje mariborskih cest, ker je to vprašanje še mnogo bolj pereče, kakor preskrba s plinom, posebno še v času, ko mesto istočasno pospešuje tudi razsvetlavo z elektriko.

Tudi plinske peči v kopalnicah niso tako nujne v času, ko z majhno kopico drv lahko zakurimo navadne kopalne peči in se na ta način segreje ne samo voda, ampak tudi zrak v kopalnicah. Za zdravje vseh prebivalcev je po mnenju privržencev cestnega zboljšanja mnogo bolj nujna odstranitev neznosne prašne nadloge. Če se čim več cest primerno in pravilno tlakuje, bi bilo tudi vprašanje škropljenja cest lažje rešeno. Imamo torej v mestu dve potrebi, ki sta obe veliki važnosti in je samo vprašanje, katera je najbolj splošna in najbolj nujna.

Prav radi bomo objavljali eno ali drugo mnenje občinstva. X.

m. Poročila sta se v tukajšnji frančiškanski cerkvi odvetnik g. dr. Franjo Krulc in gđc. Vanda Lašičeva, hčerka pokojnega odvetnika in velikega narodnega delavca dr. Ferda Lašiča. — Obilo sreče!

m. Večja skupina nemških staroslovcev, ki jo bo vodil monakovski arheolog prof. Reinecke, bo napravila v mesecu avgustu naučno potovanje po Jugoslaviji. Pridejo najprej v Maribor, odkoder bodo potovali dalje na Zagreb in Split.

m. Smrtna nesreča. Na posestvu znane mariborskega gostilničarja in mesarja Ivana Kirbiša v Slivnici pri Mariboru se je dogodila pri mlatvi nesreča, katere žrtev je postal 65letni delavec Franc Vodušek. Pri spravljajanju slame na podstrešje mu je spodrsnilo; padel je na cementni pod tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in za dobljenimi poškodbami v nekaj minutah izdihnil.

m. Planinska nesreča pod Triglavom. G. Dragotin Gilčvert, pisarniški ravnatelj v Mariboru, je želel kot star planinec preživeti letošnji dopust s svojo soprogo v Triglavskem pogorju. Od Zlatoroga čez Komno, mimo Bogatina sta srečno dospela do Triglavskih jezer. Od tod je z večjo družbo odšel čez Ovcarijo na Peršivc s krasnim razgledom na Bohinjsko jezero in številne velikane okrog Triglava. Nazaj grede mu je palica spodrsnila da je padel, se prekotatil po skalovju in si pri tem zlomil desno nogo ter poškodoval levo roko. Z veliko težavo so ga spremljevalci spravili v kočjo pri Sedmerih jezerih, od koder je tretji dan na konju prijahal čez Komno v Bohinj k Zlatorogu. Sedaj se zdravi v sanatoriju primarija dr. Černiča v Mariboru. Želimo mu skorajšnje okrevanje.

n. Članom Narodne odbrane! Vsem, ki se še niste odločili za udeležbo na mariborskem taboru 14. t. m., svetujemo, da to storite in se takoj prijavite domačemu občinskemu odboru, ki bo skupno število sporočal v Maribor. Če niste posebno važen član kakšne druge organizacije, strnite se v posebno krajevno skupino in se kot taka prijavite! — N. O. Maribor.

m. Tombovi gasilnega društva v Račah in Razvanju, ki bi se imeli vršiti minulo nedeljo, sta zaradi slabega vremena preloženi za prihodnjo nedeljo, dne 7. t. m.

o. V Središču ob Dravi priredijo Sokol, Društvo kmečkih fantov in deklet ter Gasilska četa skupno v nedeljo dne 7. avgusta na Gradišču proslavo 20-letnice osvobojenja. Na izbranem sporedu je med drugim tudi predstava na prostem z ljudsko igro »Deseti brat«, ki jo režira g. Milan Kosič, režiser Nar. gledališča v Mariboru. Prireditelji prosijo druga okoliška društva, da za ta dan opustijo prireditve in da s svojo udeležbo pripomorejo narodni proslavi na Gradišču k čim lepšem uspehu.

n. Na Pungartu (1370 m) leži med najvišjimi vrhovoma šumovitega Pohorja Črni vrhom (1543 m) in Vileko Kopo (1542 m) kot nova planinska postojanka moderne urejena in vse leto oskrbovana kočja pod Kopo, ki odogvarja vsem zahtevam sodobnega planinstva.

Kultura

Romunska kraljica Marija kot pisateljica

Rumunska kraljica Marija, ki je nedavno dokončala pot svojega življenja, je bila vladarica izredne inteligence in tudi široko znana pisateljica. Rojena 1. 1875. v Eastwelu na Angleškem kot hči drugega sina velike angleške kraljice Viktorije, vojvode Alfredda Edinburškega, in edine hčere ruskega carja Aleksandra II., velike kneginje Marije Aleksandrovne, je preživela svojo rano mladost na Angleškem, na Malti in v Nemčiji, od koder se je poročila s tedanjim romunskim prestolonaslednikom in poznejšim kraljem Ferdinandom I.

Svetovna literatura pozna malo kronanih glav, ki bi se bile posvečale lep slovniemu delu, še manj pa takih, katerih dela bi mogli uvrstiti med resnične umetnine. Primer Romunije, kjer sta bili obe zadnji kraljici, Carmen Silva in Marija, res priznani in nadpovprečni pisateljici, je izjemen in skoraj edinstven. Še bolj edinstveno pa je glavno literarno delo velike pokojne kraljice Marije, matere naše kraljice in stare matere našega mladega kralja Petra II., »Zgodba mojega življenja«. Življenjepis, ki so jih — dasi je takih primerov zelo malo — napisali doslej drugi vladarji ali vladarice, so se izogibali vseh podrobnosti resničnega, vsakdanjega življenja in so bili mimo tega tudi več ali manj brez lite-

rarne vrednosti. Kraljica Marija se pa resnice ni ustrašila in je napisala v tej obsežni knjigi delo, ki bo ohranilo trajno ceno in je bilo že doslej prevedeno v večino evropskih jezikov. V svojem prevodu ga imajo tudi že Srbi; izšlo je v 12.000 izvodih, ki so bili vsi razprodani.

V »Zgodbi mojega življenja« je opisala kraljica Marija svojo rano mladost, svoja dekliška in poznejša leta, in v tem opisu so poglavja čudovite odkritosti in stiski in pesniške lepote. Odgrnita nam je marsikje zastor, ki bi nam sicer za vselej zastiral resnično podobo življenja najvišje družbe, v kateri je bila rojena, vzgojena in v kateri je hodila svojo pot do konca. Ta pot ni bila vedno ravna in s cvetjem posuta; pod cvetjem se je skrivalo tudi trnje in v čašo njenega življenja so kanile često kaplje pelina. Zato čitajo njeno »Zgodbo mojega življenja« tiho z resničnim zanimanjem, s kakršnim ji bodo sprejeli gotovo tudi čitatelji našega lista, ko bo pričela te dni izhajati namesto običajnega romana.

Dovoljenje za slovenski prevod je dala velika pokojnica prevajalcu že lani, ko gotovo še nihče ni slutil, da ji bo smrt tako kmalu izrgala iz rok žezlo in pero. Kdor hoče spoznati njeno res iskreno in globoko življenjsko izpoved, naj zato ne zamudi pričetka naših objav. — r.

Moderna galerija

Rodbina pokojnega industrijca Dragotina Hribarja je po našem poslaniku v Buenos Airesu, dr. Izidorju Cankarju izročila banki upravi 3 milijone dinarjev za zgraditev slovenske Moderne galerije v Ljubljani. S prispevki banske uprave, Hranilnice dravske banovine, Mestne hranilnice in ljubljanske mestne občine je sedaj narasla razpoložljiva vsota na potrebne 4 milijone dinarjev. S tem so ustvarjeni denarni temelji za uredništev zamisli pokojnega mecena Dragotina Hribarja, in banska uprava bo že te dni razpisal oddajo gradbenih del.

Umetnosti dom bo zgrajen ob vnhodu v Tivoli po načrtih inž. arh. E. Ravnikarja. Zazidana ploskev bo merila 2400 m², stavba bo na pročelni strani dolga 60 m in 8 m visoka, v sredini pa z nadstropjem 12 m. V Umetnostnem domu, ki ga bo upravljala in oskrbovala banska uprava, bodo poleg Moderne galerije tudi prostori za razstave likovne umetnosti, delavnice, umetniška društva, predavanja, knjižnico itd. Moderna galerija, ki se bo šele ustanovila, bo zlasti razbremenila sedaj že pretesno Narodno galerijo.

S tem dobimo Slovenci novo kulturno ustanovo, na katero bomo lahko upravičeno ponosni, zlasti še, ker bo nastala iz lastnih narodnih sredstev. Ob tej priliki se nam v Mariboru znova vzbujajo misli na že stara, a doslej žal brezuspešna prizadevanja za zgraditev vsaj skromnega

razstavnega paviljona. Ali se pri nas res ne bi našli mecen, ki bi pomagali rešiti to vedno bolj nujno vprašanje?

k. Slovenske novele v ruščini. V sovjetski Rusiji opazamo v zadnjem času naraščajoče zanimanje za slovensko literaturo. Kakor znano, je izšel lani izbor ruskih prevodov slovenskih pesnikov, ki je bil takoj razprodan in je doživel še drugo izdajo 50.000 izvodov. Razen tega so objavile nekatere ruske revije nekaj prevodov slovenskih socialnih pesmi. Sedaj se pa pripravlja zbirka prevodov slovenskih novel, ki bo izšla najbrže še letos v Moskvi.

k. Čapkovsko dramo »Bela bolezen«, ki so jo tudi pri nas z velikim uspehom uprizorili, so pred nedavnim prestavili v angleščino. Izšla je pod naslovom »Power and Glory«.

k. Emil Ludwig je izdal v Parizu »Novo Sveto zvezo« (»Die neue Heilige Allianz«). V delu razpravlja o možnostih grozeče vojne nevarnosti; poglavja so napisana v senci Goethejevih citatov, ki izvenijo neverjetno aktualno. Ludwig piše o defenzivnih in ofenzivnih močeh, o nemškem in francoskem bistvu, o nemškem in angleškem karakterju, o revanži in militarizmu, o diktaturah in diktatorjih, o uspehih in Španiji, o zadržanju Amerike in Rusije. Delo zaključuje poglavje, ki pravi, da se morajo tri največje demokracije sveta zvezati v novo »Sveto zvezo«.

Sport

s. Letošnji Tour de France je osvojil Italijan Bartali pred Belgijcem Verwaeckom in Francozom Cossinom. Bartali je prevozil preko 5000 km dolgo progo v 139 urah, 24 minutah in 35 sekundah. Verwaecke je zaostal za skoro 20 minut.

s. Ženski nogmetni team Zagreba bo igral tekmo z žensko nogometno enajstoro iz Brna jutri v Beogradu. Podobna tekma se je vršila nedavno v Zagrebu in privabila rekordno število gledalcev.

s. Petega avgusta bo zmagovalno moštvo v Davisu odšlo v Ameriko. V Bostonu bodo igrali proti zmagovalcu v ameriški zoni, Avstraliji. Malo verjetnosti je, da jo bodo premagali in prišli v finale z Zedinjenimi državami.

s. Pri ženskem mednarodnem lahkoatletskem dvoboju Francija:Italija so bile italijanske lahkoatletičarke, ki predstavljajo drugače zelo dober team, poražene z 52:51 točki.

s. Razpis propagandnega lahkoatletskega tekmovanja, katerega priredi SSK Maraton v Mariboru v dne 6. in 7. avgusta 1938 za senijorje in junijorje. Tekmovanje se vrši v soboto dne 6. avgusta ob pol 18. uri zvečer na prostoru SSK Maratona na Livadi, v nedeljo dne 7. avgusta pa na prostoru SK Železničarja na tržaški cesti.

Pravico tekmovanja imajo verificirani in neverificirani atleti klubov, včlanjenih v JLASu. Junijorji se morajo na zahtevo legitimirati. Pismene prijave s prijavnino din 1.— za osebo, je poslali na naslov Smerdel Josip, Maribor, Gosposka ul. 23 do 4. avgusta do 12. ure. Poznejše prijave se sprejemajo proti prijavnini din 5 za osebo. Prijavnino za naknadne prijave plačajo tudi izven mariborskih klubov. Da se prireditelj izogne predtekom, sme vsak klub prijaviti za teke 110 m zapreke, 60 m jun., in 300 m kvečjemu po dva tekača, od katerih, v slučaju prevelikega števila prijavljenцев, umakne prijavo enega tekača pri žrebanju, ki se vrši dne 4. avgusta ob pol 21. uri v klubovi pisarni, Sodna ul. 9. K žrebanju se vabijo zastopniki klubov. **Točke in vrstni red tekmovanja:** Sobota dne 6. avgusta ob pol 18. uri na Livadi: 1. Skok v višino z zaletom, 2. met krogle jun. A »l. 1924-25) 2.5 kg, 3. skok v daljavo z zal., 4. met krogle jun. B (l. 1922-23) 4 kg, 5. tek 1000 m jun. B-C (l. 1920-21-22-23), 6. skok v daljavo jun. novinci, 7. skok ob palici. — Nedelja dne 7. avgusta ob 9. uri na prostoru SK Železničarja: 1. 100 m zapreke, 2. skok v višino z zal., novinci, 3. 600 m senijorji, 4. 60 m junijorji, 5. 300 m senij., jun C, 6. met krogle sen., 7. 2000 m senijorji, 8. štafeta 10x100 m.

s. Vsem klubom mariborskega kolesarskega podsaveza! Dne 7. t. m. priredi KSK Celje v proslavo svojega 40letnega delovanja zvezdno dirko s ciljem v Celju. Pozivajo se vsi klubi, da se te prireditve udeležijo polnoštevilno. Prijave za dirkače mariborskih klubov sprejema g. M. Lešnik, Maribor, Orožnova ulica. Start v Mariboru je v nedeljo dne 7. avgusta ob 6. uri zjutraj pred stadionom SK Železničarja.

Šah

š. Na turnirju za nemško prvenstvo je bilo stanje po petem kolu tole: Eliskases in Kieninger po 4 točke, profesor Becker 3½, Hans Herrmann, Koch, Michel in Rellstab po 3 točke itd.

š. Po osmem kolu vodi v turnirju za nemško šahovsko prvenstvo Eliskases s 6½ točkami, slede mu Kieninger 5½ (1), Koch in Michel po 5½, Engels in Herrmann po 5, Kohler 4 (1), prof. Becker, Rellstab in Richter po 4 točke itd.

š. Po devetem kolu v turnirju za prvenstvo Nemčije vodi Eliskases s 7½ točkami, sledijo Kieninger 6½, Michel 6, Koch 5½, Becker in Engels 5 itd.

z. Antično gledališče v Franciji. Francosko mesto Vienne v departementu Isère ima mnogo antičnih spomenikov in stavb, katere so v zadnjih letih popolnoma odkopali. Med drugimi odkritimi stavbami je najznamenitejša rimsko gledališče, katerega so zdaj skrbno obnovili in slavnostno otvorili. Otvoritve se je udeležil tudi predsednik republike g. Čebun. Gledališče ima prostora za 10.000 gledalcev.

Gospodarstvo

Gospodarske potrebe naše meje

Že včeraj smo povdarjali na tem mestu, da bi morala država usmerjati gospodarstvo tako, da bi tudi naši kraji od tega imeli dobiček. Danes se hočemo ozreti na nekaj važnejših gospodarskih panog naše meje, ki bi se morale predvsem pospeševati.

Predvsem je dolžnost merodajnih činiteljev, da posvečajo vso pažnjo našemu vinarstvu, od katerega živi na desettisoče eksistenc. Štajersko vino je priznано najboljšo v državi in je na najboljšem glasu tudi v inozemstvu. Staviti bo treba na razpolago precejšnje zneske, da se obnove naši vinogradi, da se zboljšajo trsni nasadi in da se omogoča našemu vinogradniku dobro vnovčenje svojega pridelka. Ustanoviti bo treba združne kleti, ker le na ta način se bo našemu kmetu poplačal veliki trud, ki ga ima s produkcijo kvalitetnega vina. Važno pri tem je, da se pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom zagotove izvozu našega vina primerni kontingenti.

Nič manj važna ni skrb za povzdigo našega sadjarstva. Kakor za razvoj vinarstva, tako je treba tudi povzdigi sadjarstva naših krajev, zlasti pa obmejnih, posvečati vso skrb. S strokovnim poučevanjem sadjarjev, s preskrbovanjem žlahtnih sadik in z ustanovitvijo moderno urejenih skladišč za naše kvalitetno sadje se bo naš kmet usposobil, da bo lahko v še večji meri konkuriral z inozemstvom. Tu je naloga Prizada, da pripravi vse potrebno, da se izvoz naših ranih jabolč, ki se je baš pričel, vrši brez težav in brez vseh zaprek. Naj se ne ponavljajo napake prejšnjih let, ki so prinesle našim sadjarjem milijonsko škodo.

Za naš les je treba najti nova tržišča. Bogastvo našega Pohorja in drugih gozdnih predelov obmejnega ozemlja se mora temeljito izkoristiti, ker le na ta način bo imel kmet hasek od svojega gozda. Skrbeti pa je treba tudi za to, da se gozdno bogastvo izkorišča smotreno in da se golčave, ki jih je vedno več, pravočasno zasade. Naša gozdarska šola vrši na tem polju hvalevredno nalogo, usposobiti pa jo je treba, da bo svoji nalogi še bolj kos kot doslej.

Naše mlekarstvo je na visoki stopnji in lahko bi bilo še bolj, ko bi se

mu dala s pametnimi ukrepi in po potrebi tudi z zadostnimi sredstvi možnost še večjega razvoja. Zlasti Maribor potrebuje centralno mlekarno, za katero so priprave že gotove, ki pa še ne more začeti s svojim delom, ker iz nerazumljivih razlogov še niso podani vsi pogoji.

Tujski promet je poglavje zase. Ta panoga narodnega gospodarstva se sicer lepo razvija, vendar še ne more v zadostni meri konkurirati z visoko razvitim sosednjim inozemstvom. Kaj pomaga vsa propaganda, ki jo Tujskoprometna zveza in »Putnik« vršita z vso vnemo, če pa manjka zadostno število pravilno in moderno urejenih gostišč! Imamo sicer določbe o podeljevanju kreditov za povzdigo hotelirstva, vendar so naši kraji teh sredstev kaj malo deležni. Tu manjkajo tudi okvirne določbe, po katerih se morajo gostišča po svoji zunanosti prilagoditi pokrajini, da ne motijo naravnih lepot, skratka ni še določbe, ki naj pomaga ustvariti krajevnim razmeram prilagojeni narodni tip naših hotelov in gostiln. Zadostni ceneni krediti za povzdigo gostinstva predstavljajo najboljšo investicijo, ki bodo našemu tujskemu prometu prinesli pravi razmah.

Semkaj spada tudi vprašanje obmejnega prometa, ki mu sicer krajevna oblastva posvečajo vso pozornost, čigar važnost pa Beograd menda še dovolj pravilno ne presoja. Zlasti velja to za takozvani mali obmejni promet, ki, pravilno izvajan, lahko prinese našemu obmejnemu pasu prav lep vir dohodkov. Bili so časi prva leta po vojni, ko so nekateri obrtniki vzdolž meje naravnost obogateli, njihovo bogastvo pa je kaj kmalu usahnilo, ko so začeli kopneti dohodki iz obiska naših severnih sosedov. Pri bodočem uravnavanju obmejnega prometa z našo sosedo Nemčijo, v jeseni, bo moral Beograd temu vprašanju posvetiti največjo pozornost.

Te temeljne zahteve našega obmejnega prebivalstva bo tudi naš list podpiral z vso odločnostjo. Vedno in znova je treba merodajne činitelje opozoriti na potrebe severne Slovenije in v prvi vrsti naše meje. Ako nam bodo pri teh naših stremljenjih šli odločujoči faktorji na roko, jim bomo zato hvaležni, svesti si pa bodo lahko, da bodo imeli pri prebivalstvu tudi vso zaslombo.

g. Izvozna taksa za svinje in govedo. Kakor smo že včeraj poročali, se je dobiček pri izvozu svinj in goved zelo zmanjšal. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine se je odločil zopet uvesti izvozno takso, ki naj bi pri svinjah znašala 100 dinarjev za komad, kar bi pri vagonu znašalo povprečno 4500 dinarjev. Interesirani krogi so storili korake, da se ta namera prepreči. Pri tem naglašajo okolnost, da baš sedaj centralizira Nemčija vso prodajo svinj v Avstriji. — Nova taksa bi še bolj zmanjšala konkurenčno sposobnost naše države v Nemčiji.

g. Poraba cinka v Ameriki je letos skoraj ista kot lani. V prvem polletju so ga porabili na mesec povprečno 77.327 ton na mesec, lani pa 76.692 ton. Povečanje oboroževanja torej ni imelo večjega upliva na porabo cinka.

g. Centrala industrijskih korporacij ima v četrtek, 4. t. m. zborovanje na Bledu. Na dnevnem redu so važne zadeve, med drugim tudi financiranje banovin in občin ter vprašanje cestnih fondov.

Prihodnje dni pričnemo objavljati v »Večerniku« znameniti lastni življenjepis NJ. VEL. KRALJICE MARIJE ROMUNSKKE, ob katere preranem grobu prav te dni žaluje zavezniška Romunija in tudi naša kraljevina:

„Zgodba mojega življenja“

Slovenski prevod je NJ. Vel. kraljica Marija dovolila še pred svojo smrtjo, zato mislimo, da ne moremo lepše počastiti spomin matere NJ. Vel. naše kraljice Marije in NJ. Vel. kralja Petra II., kakor z objavo tega njenega dela.

V »ZGODBI MOJEGA ŽIVLJENJA«, ki je prevedena že na večino evropskih jezikov, se nam odkriva ves pisateljski talent velike pokojnice in nešteto zanimivih podrobnosti iz nedavne evropske zgodovine, vse pa je pisano tako, da vzbuja nepretrgano napeto zanimanje čitateljev. — Opozarjamo na pričetek »ZGODBE MOJEGA ŽIVLJENJA« vse naše cenj. čitateljice in čitatelje, obenem pa vabimo na naročn. »Večernika« tudi vse one, ki doslej nanj še niso naročeni.

g. Stanje hmelja v Dunavski banovini je zelo slabo in bo le malo hmelja. Tudi za kaovost se še ne ve kako bo.

g. Kakovost pšenice v Slavoniji je letos taka, kakor se je še ne spominjajo. Navadno je tehtal hl slavonske pšenice 77 do 78 kg, a letos tehta hl pšenice 82 in 83 kg.

g. Trgovine morajo biti po najnovejši določbi banske uprave odprte v Mariboru in Ljubljani od 7½ do 12. (doslej od 7½ do 12½), popoldne pa v mesecih juliju in avgustu od 15. do 19., v ostalih mesecih od 14. do 18½ (doslej od 14½ do 18½). V ostalih krajih Slovenije so trgovine vse leto odprte od 7. do 12. in od 14. do 19. ure (doslej od 7½ do 12½ in od 14. do 19.). Mesnice in prekajevalnice so po vsej Sloveniji odprte poleti in pozimi od 6. do 12. in od 15. do 19., ob nedeljah pa od 5½ do 9½; nedeljski čas velja za mesnice in prekajevalnice le za nekatere kraje, med njimi za Maribor, Ljubljano in Trbovje. O ostalem so določbe dosedane banske naredbe skoraj brez sprememb.

Voditelji nemške rase v Češkoslovaške

Mati Konrada Henleina je Čehinja, njeno dekliško ime je Dvořáková. Enako je z materjo dr. Kreiskla, šefa Henleinove frakcije v Podmokly-Děčinu, njeno dekliško ime je Ditřová; 70letna starka še živi in sploh ne zna nemškega jezika. Tudi zastopnik Gustav Oberlik je spasil svoje ime, ki je zvenelo češko: Obzlik. Po očetu je Čeh, enako po materi, ki se je pisala Věchetová. V Znojnu živi manjšina 8000 Nemcev, od katerih jih je 6000 po matičnih knjigah od čeških staršev. Vse to so posledice 300-letnega suženjstva. — Kako bi bilo pri nas, če bi kdo po matičnih knjigah prekontroliral naše sodržavljanke?

Hranilček' ki predava

Neki ameriški izumitelj je sestavil originalen hranilček. Dejal si je, da mora dandanes tudi hranilček imeti svojo posebno privlačnost, sicer pozabijo ljudje na varčevanje.

Ta hranilček Amerikanca se skoraj v ničemer ne razlikuje od navadnih hranilčkov. Toda, če vržeš v ta hranilček denar, se ti lepo zahvali »najlepša hvala«. Če pa vržeš večji denar ali celo več kovancev, se ti hranilček še lepše in zgovorneje zahvali in darovalec lahko sliši celo predavanje o varčevanju, ki zagotavlja brezskrbno starost. Konstrukcija tega hranilčka je v glavnem gramofonska plošča, združena z mehanizmom, ki se sproži pod težo kovanca. Čim večja teža kovancev, toliko delj se plošča vrti.

× Zamenhofgasse na Dunaju bodo prekrstili. Dunajski župan Neubacher je izdal naredbo, da se snamejo tablice v Zamenhofovi ulici. Dr. Zamenhof, ustvaritelj svetovnega mednarodnega jezika Esperanto, je bil namreč Žid in ne bilo bi združljivo z nemško častjo, če bi ga še nadalje, pa čeprav le z imenom ulice, častili.

× Češkoslovaški motociklistični prvak Fantlešk Haunt je na dirki Krakanoš—Nova Paka smrtno ponesrečil. Njegov motor je zaneslo na rob pločnika, udaril je ob zid bližnje hiše ter obležal mrtev z razbito lobanjo. Bilo mu je šele 30 let.

Podprimo nabiralno akcijo za gradnjo doma matičnega Sokola

Zanimivosti

Osemstoletnica Portugalske

Republika Portugalska se že z vso vne-
mo pripravlja na veliko proslavo 800-
letnice svojega obstanka, ki bo prihodnje
leto.

Preteklost Portugalske je izredno pi-
sana in razgibana, polna dvigov in pad-
cev, sporazumov in revolucij, blagosta-
nja in revščine. Prvo samostojno portu-
galsko državo je ustanovil l. 1139, kralj
don Alfonso de Hendriques. Njen ge-
ografski položaj ob Atlantskem oceanu ji
je omogočil, da je že zgodaj razvila ve-
liko trgovsko mornarico, ki je postala tu-
di podlaga za odkrita novih delov sveta.
V letih 1487—1488 je obplul Bartolomeo
Diaz prvič rt Dobre nade in prispel v
Indijski ocean. Deset let pozneje je pa
Vasco da Gama došel celo do Indije.
Vse ta morska pota, ki so postala po-
zneje zgodovinsko važna za ves svet,
so torej prvi odkrili Portugalci. Sam
Vasco da Gama je preplul s svojimi pri-
mitivnimi jadrnicami za tedanje čase
ogromno morsko pot 20.000 milj.

Blagostanje, ki so ga rodila nova odk-
ritja, je pa uplivalo pogubno, in Portu-
galska je skoraj propadla. Prišla je celo
pod tujo oblast. Šele leta 1640 se e zo-
pet popolnoma osvobodila. Leta 1822 je
postala Portugalska celo demokratična
ustavna kraljevina. Vendar je bila ta de-
mokracija radi portugalske vročerkno-

sti čisto bolj medstrankarska državljans-
ka vojna, kakor sistem svobodnega raz-
voja. Te razprtije so se končale z usta-
novitvijo republike, a so se nato zopet
nadaljevale v še ostrejši obliki. L. 1926.
je maršal Gomes da Costa vkorakal v
vojsko v Lizbono, a kmalu nato se je
oklical kot prezidenta general Oscar de
Fragozo Carmona.

Carmoza je polagoma bnoval demo-
kracijo in bil 7 let na vladi. V tej dobi
pa se je dvignil finančni minister An-
tonio Salazar do položaja ministrskega
predsednika in proglasil znova diktaturo.

Portugalska je imela nekoč ogromne
kolonije. Njena je bila tudi vsa Brazilija,
kamor se je nekaj časa preselil celo portu-
galski kralj. Pozneje se je Brazilija od
Portugalske odcepila in postala samo-
stojna republika, vendar so Brazilci po
jeziku in kulturi ostali Portugalci. Ven-
dar ima Portugalska tudi še sedaj mno-
go kolonij. Dočim meri njena površina
v Evropi le 89.106 km², manj ko površina
Belgije, meri njena posest v kolonijah
2.078.965 km². Sedanje portugalske ko-
lonije so: Azorski otoki, Madera, Cap
Vert, Gvineja, St. Thome et Principe, An-
gola, Mosambique, manjša posest v In-
diji, Makau in otok Timor pri Avstraliji.
Portugalščino govori na svetu skoraj
50.000.000 ljudi.

Pokriti ali odkriti?

V preteklih časih moški tudi poleti ni-
so hodili gologlavi, ampak so bili vedno
pokriti s klobuki ali čepicami. Vendar
so poleti, ob vročini, prevladovali slam-
niki, in pri nas na Gorenjskem je nastala
v prejšnjem stoletju velika, po vsej sred-
nji Evropi znana industrija slamnikov. V
novejšem času, posebno po svetovni
vojni, pa hodi večina moških poleti brez
pokrivala. Nekateri ostajajo gologlavi
celo pozimi. S tem vprašanjem se ukvar-
jajo sedaj tudi zdravniki, da bi utgotovi-
li, kaj je za zdravje koristnejše, da smo
da pokrivala iz blaga in klobučevine ni-
so priporočljiva za vročino, pač pa
slamniki. Ti ne le niso škodljivi, ampak
celo koristni, ker prevelika sončna pri-
peka glavi vedno ne koristi. Zato uva-
ja-jo ponekod zopet modo slamnikov, ki se
pa pri nas še ni vdomačila. Mi hodimo
raje gologlavi.

Sudetski psosedec

Nedavno sta prišla v Krasnice na Če-
škoslovaškem dva nemška časnika za
namenom, da zbereta podatke in dokaze
o pomanjkanju sudetskih Nemcev. Njuni
spremljevalci so ju odpeljali k nekemu
Maksu Nieru, ki jih je nato spremlil v
Gornjo Rotavo, kjer živi 70letni nepis-
meni in in že mnogokrat radi raznih de-
liktoz kaznovani Anton Leibelt. Leibelt
se že od mladosti bavi s lovljenjem
mačk in psov, katerih meso je, njihovo
mast pa prodaja. Mačja in pasja pečen-
ka se mu zdi najslastnejša. To je znano
v vsej okolici.

Nemški časnika in spremljevalci so
Leibelta vprašali, če ima presno pasjo
pečenko, in ko je dejal da je nima, so
mu dali 70 češkoslovaških kron, da si
kupi velikega psa. Mož je psa res našel
in prignal, ga pred njimi zaklal in raz-
sekal na majhne kose. Nemški časnika
so ves ta prizor večkrat in z raznih str-
ani fotografirali in fotografije sedaj ob-
javili v nemški tedenski reviji »Die
Woche«, obenem pa dodali poročilo o
»bedi v sudetskoneških krajih, ki sili
ljudi, da se hranijo celo s pasjim me-
som.«

Češkoslovaška oblastva so radi tega
avedla preiskavo in ugotovila vse po-
drobnosti o tej aferi. Leibelt torej ne je
psov in mačk radi bede, ampak iz na-
vade. Sicer je pa znano, da nekaterim
pasje in mačje meso izredno tekne. Ta-
ko žive n. pr. na otokih Južnega morja,
na otokih Tihega oceana in drugod ljud-
stva, ki goje pse kakor pri nas prašiče,
da jih koljejo in jedo.

Kako se utrdimo

Najenostavnejši način, da se utrdiš, je,
da hodiš bos. Komur je mogoče, naj vsak
dan hodi bos okoli in sicer zjutraj kakih
15 minut. Potem naj umije noge z mrzlo
vodo in obleče suhe nogavice. Še bolje
pa je, če letamo zjutraj po rosi in nato
tudi oblečemo suhe nogavice, ker to zelo
utrjuje noge.

Kratka mrzla prha je čudodelna in naj-
boljše sredstvo za utrjevanje. Treba pa
je pri tem previdnosti: v začetku le ma-
lo prhe in hitro končati.

Tudi zračne kopeli utrjujejo. A tudi
tu je treba stopnjevanja. Najprej pet mi-
nut in potem stopnjevanje na 20 minut.
Vse to pa mora biti združeno z zadost-
nim gibanjem in pravičnim dihanjem.

Zelo znano je mrzlo umivanje celega
telesa, ki pa ne prija vsakomur. Kdor pa
to prenese, pri tem dela to čudeže. Nad-
lakti, hrbet in stegna hitro polij z mrzlo
vodo, potem dobro zdrgni z brisačo ter
se hitro obleci.

Bojna napoved poljubljanju rok

Na Letonskem je izdal Odbor za po-
speševanje zdravstva poseben proglas
proti poljubljanju rok. Navada poljublja-
nja rok damam je še ostanek galantnega
srednjega veka, ki se je ohranil na za-
hodu in pri nas večinoma le v višji druž-
bi. Pri nas Slovencih te navade skoraj
ne poznamo. Pač pa je po baltskih drž-
avah, po Poljskem in ponekod drugod
tako razširjena, da poljubljajo ženskam
roke tudi delavci in celo kmetje. Proti
temu se je sedaj dvignil omenjenim od-
bor v Rigi in napovedal poljubljanju rok
najostrejši boj. Tega pa seveda ni storil
le iz načelnih, demokratičnih ozirlov,
ampak pred vsem iz zdravstvenih. Kak-
šen bo uspeh, bo pokazala šele bodoč-
nost.

Triletoletna renta

Dr. Walker, profesor neke kanadske
univerze uživa triletoletno rento angle-
škega izvora, ki je posebno znamenita,
ker je tesno združena z angleško zgodo-
vino.

Ko je Karl II. moral bežati, preganjan
od Oliverja Cromwella, so mu bili ne-
kega dne zasledovalci tik za petami, da
ni več upal na rešitev. V tej sili je ste-
kel na nek skrbno negovan vrt, iskaje
zavetja. Toda nikjer ni našel primerne
skrivališča. Tedaj pa je prišla iz hiše
lastnica tega vrta Elizabeta Yates.

»Kdo ste?« je vprašal Karl.
»Jaz sem Elizabeta Yates in oskrbu-
jem ta vrt s svojimi petimi brati. Kdo pa

ste vi?«

»Jaz sem Karl, preganjani vladar te
dežele.«

Elizabeta se je hotela globoko prikloni-
ti, pa jo je zadržal in jo zaprosil, naj
ga skrije, ker če ga preganjalci dobi-
jo v roke, je izgubljen. Elizabeta ga je peljala
k nekemu drevesu in dejala, da ima to
drevo najgostejšo krošnjo v Angliji in
kdor se skrije vanj, ga nihče ne more
opaziti.

Karl se je zahvalil in zlezal na drevo.
Komaj je bil skrit, so že prihiteli njegovi
preganjalci, in dasi so vse preiskali, kra-
lja vendar niso našli.

Ko je Karl pozneje spet prišel do pra-
vic, ni pozabil na svojo rešiteljico in ji
je zapisal dedno rento, katero še dan-
danes izplačuje angleška vlada. In tako
uživa danes potomec rodbine Yates, pro-
fesor dr. Walker sadove nekdanjega do-
brega dela, ki je bilo storjeno pred 300
leti, tako da se tisočkrat obrestuje.

Filatelija ima po vsem svetu svoje pri-
staže, katerih število še stalno narašča.
Tudi pri nas je deležna vedno večjega
zanimanja. To bo pokazala nazorno tudi
velika filatelistična razstava na letošnjem
VII. Mariborskem tednu od 6. do 15. t. m.
Med drugim bodo razstavljene tudi zelo
zanimive in dragocene serije ter posa-
mezne znamke velike vrednosti. Razstava
bo tako poučna kakor tudi vzgojna.

Proslava 20 letnice Jugoslavije v Mariboru

Mariborčanom!

Nagloma se bližajo dnevi našega na-
rodnega tabora in velike proslave
20-letnice Jugoslavije v Mariboru. Va-
bimo vse Mariborčane brez razlike,
da se pripravijo na veličastno pro-
slavljanje naše države in s tem po-
kažejo, da so zvesti svoji državi in
svojemu kralju. Trgovci, okrasite svoje
izložbe, hišni posestniki pripravite svo-
je zastave in okrase za svoja okna, da
bo Maribor res prazničen. Vsi pa pri-
pravimo svoja srca, katera naj ta dan
vzklikajo veselja, da živimo v svo-
bodni, srečni, mirni Jugoslaviji.

Razno

MIZARSKA STAVBENA

DELA

izvršuje nalceneje mizarstvo
Belak, Maribor, Miklošičeva
ul. 2. 4700

VELIKA ZALOGA CEMENTA

apna, opeke, poličanskega
peska, stavbeni les in ves
stavbeni material po najniž-
jih cenah. Kraser. Studenci.
4629

»MARIBORSKI TEDEN«

Rezan in tesan les vsak, de-
belosti kupite najbližje pri
tyrdki Gnilšek v Razlagovi
ulici 25. 4627

PRI ZAKONCIH

brez otrok najde starček ali
starka, z nekaj prihrankov,
mirno in prijetno dosmrtno
oskrbo. Pismene ponudbe pod
»Dobra oskrba« na upravo
»Večernika«. 13

SLAŠČICARJA

sprejemem takoj. Ponudbe pod
»Restavracija-slaščičarna« na
upravo »Večernika«. 21

RESTAVRACIJA »LJUTO-
MER« Maribor, Rotovški trg 8
nudi cenj. gostom prvovrstno
kosilo od Din 5-7. večerjo
din 4-6, abonenti din 10-12.
Prvovrstna domača kuhinja,
izbrana vina in solidna po-
strežba so jamstvo za popol-
no zadovoljstvo cenj. gostov.
Veranda, moderna jedilnica,
radio, ob sobotah in nedeljah
koncerti! Za obilen obisk se
priporoča Stibler. 28

Posest

Zelo poceni prodam
HIŠO
zaradi preselitve na Ptujski
gori, 3 sobe, 2 kuhinji, 3 kle-
ti, veliki vrt za živež in sa-
dovnjak. Mesečni dohodki
340 din. Prevzame se lahko
hipoteka. Vse informacije: Ma-
ribor, Aleksandrova c. 16,
v trgovini 27

Prijava prihajajo.

Kakor smo zaprosili krajevne odbo-
re, da nam naj s 1. avgustom po-
šljejo prijave, tako se je velika ve-
lika večina teh odborov točno ravnala
po naših navodilih. Nekateri pa, ki
niso poslali prijav, kakor smo žele-
li, prosimo, posebno tudi občinske kra-
jevne odbore, odkoder se ne bodo vo-
zili z vlakom v Maribor, da nam tudi
ti odbori pošljejo točne prijave. Na
podlagi sedanjih prijav moremo ugo-
toviti, da bo udeležba na taboru veli-
častna in da bodo sodelovali pri mari-
borski proslavi vsi kraji Slovenije po
svojih zastopnikih. Ponavljamo: poš-
ljite prijave, brez prijav ne moremo
poslati izkaznic in znakov, brez iz-
kaznic nimate četrtinske voznine!

Razstava.

Ke bo že prihodnjo soboto odprta
razstava kulturnega, narodnega razvo-
ja Maribora in okolice, se vršijo sedaj
na razstavnem prostoru zadnja dela,
ki kažejo, da bo razstava edinstvena
in da nismo imeli še prilike videti kaj
takega v Mariboru. Priporočamo vsem
takega v Mariboru. Priporočamo vsem,
ki se zanimajo za kulturno delovanje
severne meje, da si to razstavo za-
nesljivo ogledajo.

Skupine v sprevedu.

Na razna vprašanja glede posamez-
nih skupin v sprevedu javljamo, da
je taborni odbor soglasno zaključil
spored spreveda in da ga ne bo mo-
gel nič izpreminjati. Zato ne bo mogo-
če dati v spreved takih skupin, katero
se ne bodo prijavile pravočasno s pri-
javami, — niti ne bo mogoče naprav-
ljati skupin posameznih krajev, pač
pa bomo v teh dneh objavili točen
seznam skupin in celotni spored spre-
veda, kakor tudi zbirališča za spreved.
Prosim, da sprejmete to pojasnilo
namesto posameznih odgovorov na
vsa ta vprašanja iz različnih krajev.
Izkaznice in znake morajo imeti tudi
Mariborčani.

Da si morejo Mariborčani nabaviti
izkaznice in znake, ker tudi oni brez
njih ne bodo mogli na taborišče, jih
je dal odbor v prodajo mariborskim
papirnim trgovinam in trafikam. Va-
bimo Mariborčane, da si čimprej na-
bavijo knjižice in znake.

NOVA HIŠA

z velikim vrtom na prodaj.
Cena 18.000 din. Vprašati
Strma ul. 11, Potočnik. 18

Prodaj

BRIVNICA

na prodaj v Kamnici pri Ma-
riboru. 16

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO
oddam s 15. avgustom. Tatten-
bachova 20-I, desno. 20

KRASNO SOBO
center s kopalnico, oddam go-
spodu. Naslov v upravi. 23

Stanovanje

GOSPODIČNO
sprejem na stanovanje. —
Gledališka ul. 10, vrata 1.
10

DVOSOBNO STANOVANJE
s kuhinjo v Studenci, Gre-
goričeva ul. 16 oddam v na-
jem s 1. 9. ali 15. 9. mirni in
snažni stranki. 11

STANOVANJE
eno in dvosobna, oddam. —
Smetanova ul. 54, gostilna.
12

TRISOBNO STANOVANJE
v novejši zgradbi takoj od-
dam. Naslov v upravi lista.
14

Oddam
SOBO IN KUHINJO.
Koroška c. 70. 19

STANOVANJE
sobo in kuhinjo, oddam s 1:
septembrom. Studenci, Jurči-
čeva 20. 22

GOSPODIČNA
dobi lepo stanovanje s hrano:
Koroška cesta 34-I, Gosak. 25

4-SOBNO STANOVANJE
centralna kurljava, kopalnica;
oddam. Grajski trg 1. 29

Službo dobi

SLUŽKINJO

ki zna kuhati in opravljati
vsa hišna dela, iščem za ta-
koj. Mihajlovič, Aleksandrova
cesta 54-I. 15

MLADO DEKLICO
za trgovino sprejme cvetli-
čarna Weller 24

Spomnite se CMDI

Sullč Josip, nasl. Radošević Franjo

Iz zdravstvenih ozirlov primoran razen svoje obrti opu-
stiti trgovino s čevlji, Aleksandrova c. 30, se najlepše
zahvaljujem vsem svojim naročnikom za poverjeno mi
zaupanje in priporočam svojega dolgoletnega pomočnika,
zda mojstra g. Franjo Radoševića, ki nadaljuje
čevljarstvo obrt v opuščeni trgovini z istotako solidno
postrežbo.
Z odličnim spoštovanjem

Sullč Josip.

Maribor 1. avgusta 1938.

Širite »Večernik«